

Курс “Основи сталого розвитку”

Тема 10
Зелена економіка. Екологічна
політика: міжнародний та
національний контекст

Світова економіка

- Фінансово-економічна криза стала для розвинутих країн каталізатором розвитку новітніх зелених технологій, у першу чергу енергетичних. Вони розглядаються як передумова енергетичної незалежності країн, розвитку сучасної інфраструктури, зменшення деградації екосистем
- Стратегічними документами усіх розвинутих країн так само передбачено розширення інвестицій у розвиток і освоєння зелених технологій
- *Виклики зміни клімату та обмеженість ресурсів викопного палива примушують світ все більше зусиль докладати до розвитку альтернативних джерел енергії*

Європа

- Європейським стратегічним планом з енергетичних технологій передбачено швидке розроблення ключових енергетичних технологій на європейському рівні
  - до 2020 року передбачено досягнення трьох стратегічних цілей: скорочення обсягів споживання первинної енергії на 20%, збільшення до 20% частки відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі ЄС та зменшення на 20% обсягів викидів парникових газів

Україна в світі

За даними Глобального звіту про конкурентоспроможність Всесвітнього економічного форуму у Давосі Україна у 2010-2011 роках займала:

за рівнем оснащення новими технологіями 83 місце серед 139 обстежених країн, за рівнем розвитку бізнесу – лише 100

- **Класифікація економіки-коричнева**
- **Причина - недооцінка важливості стратегічного управління, підпорядкованого цілям підвищення продуктивності та підйому по ланцюгу вартості**
- **Уряду і бізнесу необхідно спільно відповідати за сталий соціально-економічний розвиток країни на основі зеленої модернізації економіки на засадах державно-приватного партнерства**

Глобальний імпульс для переходу до зеленої економіки

Україна належить до найзабрудненіших та екологічно проблемних країн -рівень навантаження на природне середовище в 4-5 разів перевищує аналогічні показники в інших країнах.

За ступенем забруднення та деградації довкілля Україна посідає одна із перших місць у пострадянському суспільстві - при питомій вазі території держави – 2,7 %, викиди шкідливих речовин до атмосфери досягають – 18%, скидання стічних вод у поверхневі водойми – 12%, щорічне складування відходів – 19% від у недалекому минулому загальносоюзних показників

Зміни клімату

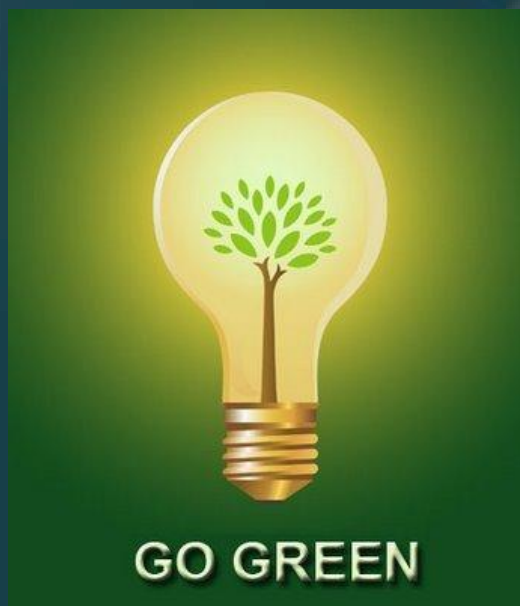
Фінансова криза

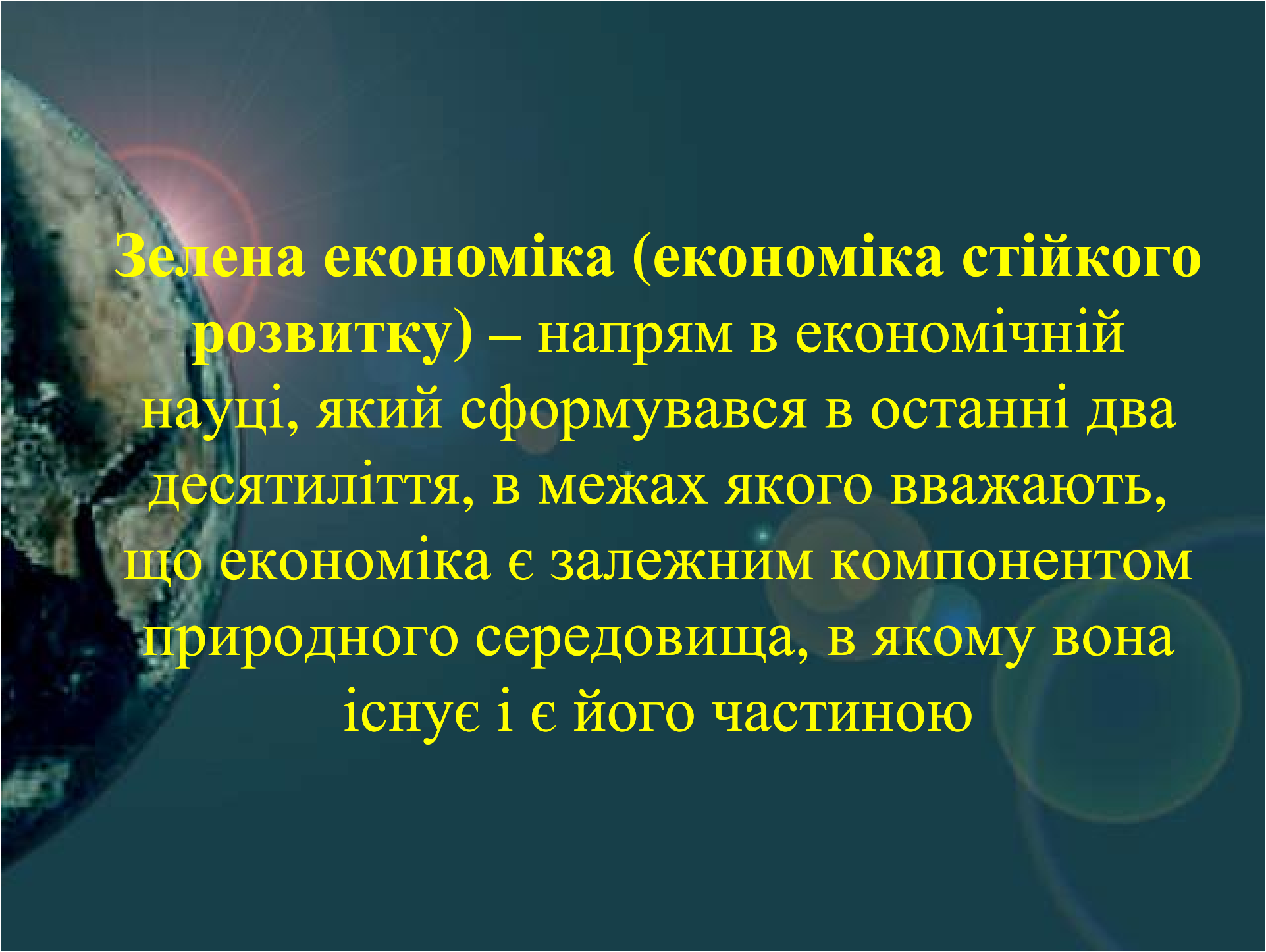
Продовольча криза

Паливна криза

Вихід із ситуації глобальної кризи

заміна коричневої економіки на ЗЕЛЕНУ ЕКОНОМІКУ,
яка веде до підвищення якості життя людини і не руйнує
природні основи самого життя

Зелена економіка (економіка стійкого розвитку) – напрям в економічній науці, який сформувався в останні два десятиліття, в межах якого вважають, що економіка є залежним компонентом природного середовища, в якому вона існує і є його частиною

Згідно Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП)

- **Зелена економіка** – це економіка, яка призводить до підвищення добробуту людей та зміцнення соціальної справедливості при одночасному істотному зниженні ризиків для навколишнього середовища та дефіциту екологічних ресурсів

Що таке зелена економіка????

Зелена економіка - це економіка з низькими викидами парникових газів, ефективним використанням ресурсів і врахуванням інтересів суспільства

Зелена економіка - це концепція економічного розвитку за рахунок якомога ширшого впровадження енергоефективних технологій, методів «чистого виробництва», використання відновлювальних джерел енергії

Основними принципами «зеленої» економіки є:

- Рівність і справедливість в рамках одного покоління і між поколіннями
  - Відповідність принципам сталого розвитку
- Принцип обережності по відношенню до соціальних наслідків і впливу на навколишнє середовище
- Розуміння високої цінності природного і соціального капіталу, наприклад за рахунок інтерналізації зовнішніх екологічних витрат, «зеленого» обліку, оцінки витрат за період усього життєвого циклу і поліпшення управління
  - Ефективність використання ресурсів, стійке споживання і виробництво
- Необхідність відповідати макроекономічним цілям за рахунок створення «зелених» робочих місць, підвищення рівня конкуренції і зростання в основних галузях

Зелена економіка, зелена модернізація і рециклінг - це

- **Інструмент виживання економічної й соціальної систем в 21 столітті**: вже через 40 років населення планети збільшиться приблизно на 30%. Населення міст подвоїться
- **Базис стійкого регіонального розвитку** на основі впровадження енергоефективних і екологічно-чистих технологій в комунальне господарство
- **Екологізація й модернізація традиційних секторів економіки й можливість розвитку нових зелених галузей, створення нових робочих місць і нової структури керування й менеджменту**

Складові стратегії зеленого зростання

Етапи розвитку зеленої економіки та екологічної політики в Україні

❑ Вперше - березень 2009 р., напередодні саміту G20 в Лондоні (заходи з подолання світової фінансової кризи) - доповідь про зелену економіку

❑ Проголошення нового глобального зеленого курсу - єдиний шлях розвитку, здатний повернути світовим економічної та фінансової систем стійкість

❑ Міжнародні декларації ЮНЕП і ООН, стратегічні документи міжнародних Конференцій та Самітів (Конференції і Світовий саміт ООН, Всесвітній економічний форум, РІО +20 ...)

❑ Розроблено цілі розвитку тисячоліття

❑ Затверджена Концепція національної екологічної політики на період до 2020 р.

❑ Прийнята Стратегія національної екологічної політики на період до 2020 р.

❑ Допрацьовується Національна концепція впровадження та розвитку більш чистих виробництв та екологічної технології на період до 2020 р.

❑ Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020"

Хто підтримує і хто виграс від рішень переходу на модель зеленої економіки?

- Науковці
- Громадські організації
- Громадяни
- Уряди
- Бізнес
  - Інноваційні технології
  - Корпоративна культура

Усі
сектори
суспільства!

10 ключових галузей для зеленої економіки:

1. Будівництво
2. Сільське господарство
3. Промисловість
4. Енергопостачання
5. Рибальство
6. Лісове господарство
7. Туризм
8. Транспорт
9. Управління відходами
10. Управління водними ресурсами.

Зелений бізнес

Інструменти політики

§ Регуляторна база

- Закони
- Нормативні вимоги
- Директиви

§ Економічні інструменти

- Податки і збори
- Податкові гальма і субсидії

§ Добровільні заходи в управлінні природокористуванням

- Інформування

про зміст, можливості та переваги зеленого бізнесу

- Консультації та підтримка

у впровадженні зеленого виробництва та продукції, а також участі в зелених ринках

- Співпраця

між бізнес-організаціями та державними органами влади

Екологічна політика

Екологічну політику можна визначити як організаційну та регулятивно-контрольну діяльність суспільства і держави, спрямовану на охорону, невиснажливе використання та відтворення природних ресурсів, оздоровлення довкілля, ефективне поєднання функцій природокористування та охорони природи, забезпечення норм екологічної безпеки

Метою національної екологічної політики

є стабілізація і поліпшення стану навколишнього природного середовища України шляхом інтеграції екологічної політики до соціально-економічного розвитку України для гарантування екологічно безпечного природного середовища для життя і здоров'я населення, впровадження екологічно збалансованої системи природокористування та збереження природних екосистем

*Закон України Про Основні засади (стратегію)
державної екологічної політики України на період до 2020 року, 2011*

Проблеми екологічної політики в Україні (1):

- Часткове призупинення дії процедур Кіотського протоколу
- Зауваження щодо виконання Орхуської конвенції
- Відсутність системи екологічної освіти «дитсадок-школа-університет-підвищення кваліфікації»
- Відсутність розмежування управління природокористування та контролем за станом навколишнього природного середовища
- Інформування експертів та громадськості з екологічних питань, зокрема припинено випуск Національних доповідей про стан навколишнього природного середовища України
- Відсутність системного моніторингу стану навколишнього природного середовища на основі сучасних технологій
- Проблеми нового обстеження та відновлення економічної діяльності на територіях, які в минулому столітті були віднесені до постраждалих в результаті аварії на Чорнобильській АЕС

Проблеми екологічної політики в Україні (2):

- Проблеми відновлення інфраструктури житлово-комунального господарства населених пунктів, перш за все великих міст
- Екологічні проблеми з небезпечними відходами, зруйнованими сховищами, знятими з експлуатацією шахтами та кар'єрами та іншим спадками радянської індустріалізації часів середини минулого століття
- Проблеми деградованих сільськогосподарських земель в результаті виснажливої екологічно недбайливої експлуатації
- Руїнація природного середовища унікальних рекреаційних регіонів – Криму та Карпат в результаті несистемної і часто безконтрольної господарської діяльності
- Адаптація економіки України до глобальних змін клімату
- Гармонізація національної системи обліку та контролю звітності господарчих суб'єктів різної форми власності з екологічних та економічних показників до стандартів ЄС та ООН

Стратегія ООН: приваблива екологічна політика

- *«Назустріч «зеленій економіці» на шляху до сталого розвитку та викорінення бідності»*
Узагальнююча доповідь для представників владних структур. Програма ООН з навколишнього середовища (2011р.)
- *Глобальний новий зелений курс* Програма ООН з навколишнього середовища. Ініціатива з “зеленої економіки” (2009р.)

Питання для самоконтролю

- Що таке зелена економіка?
- Як передумови становлення концепції “зеленої економіки”?
- Які основні принципи зеленої економіки?
- Які переваги від запровадження моделі зеленої економіки?
- Що таке екологічна політика?
- Які проблеми екологічної політики в Україні?